

De verruiming van de Boekenpauw van een jaarlijkse Vlaamse boekenprijs naar een prijs voor het Nederlandstalige boek, waardoor naast Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest nu ook Nederland zijn oogst van geïllustreerde kinder- en jeugdboeken kan laten meedingen naar de prijs, zorgt voor een ongezien hoog aantal inzendingen.

Het aan de jury voorgelegde werk toont een erg grote diversiteit in genres en stijlen. Opvallend hierbij zijn tendensen zoals de aandacht bij het informatieve boek om beeldend vernieuwend uit de hoek te komen en het kartonboek voor de allerkleinsten dat ook meer streeft naar kwaliteit en navolging van gangbare trends en erin slaagt gevestigde waarden uit de illustratiewereld te lokken om er zich over te ontfermen. Zo bracht o.a. Gottmer de opmerkelijke reeks *Suzy Ruzie* van Jaap Robben en Benjamin Leroy op de markt. Musea profileren zich als uitgever van kwaliteitsvolle thematische prentenboeken, waarbij in het bijzonder het Gemeentemuseum Den Haag, in samenwerking met uitgeverij Leopold, voor enkele parels zorgde. Ook het meer 'traditionele' prentenboek krijgt aandacht en de productiekost lijkt daarbij geen obstakel te zijn om het een meerwaarde te geven.

Het valt tevens op dat heel wat illustratoren erin slagen in een en hetzelfde jaar meerdere kwaliteitsvolle boeken te creëren. Zo speelde Annemarie van Haeringen het klaar om tot vier maal toe een boek voor te leggen dat een kwaliteitslabel verdient.

Van bij aanvang was het voor de jury duidelijk: er was niet dat ene boek dat naar voren kon worden geschoven als de potentiële, onvermijdelijke winnaar. Het zou een proces worden van gerichte keuzes, waarbij de voorwaarden voor het in aanmerking komen voor de prijs meermaals opnieuw opgefrist zouden worden. Voor heel wat boeken was er unanimiteit in de beoordeling, andere werden in de dialoog over het ene boek dan soms terug opgevist. De diversiteit in genres was hier niet vreemd aan: literair lag naast informatief op tafel, kind naast adolescent als doelgroep. Maar het juryproces verliep wonderwel vlot: er was een open dialoog, het wikken en wegen werd door eenieder gesmaakt, de nominaties uiteindelijk vrij gemakkelijk geselecteerd.

In de categorie geïllustreerd boek werden genomineerd:

Ik zie jou, zie jij mij? - Siska Goeminne en Alain Verster (ill) – De Eenhoorn

Alain Verster is niet aan zijn proefstuk toe. Sinds enkele jaren is hij niet weg te denken uit de generatie nieuw talent. Zijn werk ademt de geest van de o.a. door Kaatje Vermeire ingeleide stijl waarbij realisme weer meespeelt in een beeldcreatie, met experimentele grafiek en collage als tools, zowel analoog als digitaal. Binnen dit genre heeft Alain Verster zich een authentieke beeldtaal weten eigen te maken.

Ik zie jou, zie jij mij is een onlosmakelijk geheel: de prenten gaan in dialoog met de tekst. Ze ademen een soort melancholie als equivalent voor de verhaallijn met complexe, bijna abstracte thema's zoals eenzaamheid, toenadering en onuitgesproken dromen en verlangens. Het is een rijk, indringend boek met gelukkig ook hier en daar visuele grapjes die het geheel verteerbaar maken. Verster slaagt erin om elke spread kwaliteit mee te geven, er is nergens een moment van verzwakking.

Dit boek zorgde bij de jury voor een boeiende dialoog over de omschrijving 'geïllustreerd boek' versus 'prentenboek', of hoe tekst en beeld de ruimte die ze elkaar laten ongegeneerd kunnen invullen.

Hoe Tortot zijn visserhart verloor - Benny Lindelauf en Ludwig Volbeda (ill) – Querido

Dit boek is het opmerkelijke debuut van Ludwig Volbeda. Het verhaal van Benny Lindelauf is ijzersterk. Het neemt je op een nuchtere, geraffineerde, humoristisch-cynische wijze mee in een fictieve wereld van oorlog met centraal een niet zo eenvoudige vriendschap tussen twee erg verschillende hoofdfiguren. De auteur analyseert zin en (vooral) onzin van erbarmelijke tijden in een rijk taalgebruik dat meeslepend werkt vanaf de eerste pagina.

Wat een uitdaging om daar als illustrator te pogen een waardige partner te zijn. Volbeda slaagt daar echter wonderwel in. In fijne pentekeningen met een realistische ondertoon en geïnspireerd door de 19de-eeuwse prentkunst weet hij net als de schrijver een onderliggende laag ter ontdekking aan te bieden. Het gebrek aan kleur als communicatiemogelijkheid wordt op geen enkel moment als een gemis ervaren, maar onderstreept de nuchtere toon van de tekst. Je kan verdwalen in de illustraties, de details lijken oneindig. De stijl, die probleemloos aansluiting vindt bij strip, graphic novel of cartoons van bijvoorbeeld Glen Baxter, functioneert perfect. Net als de tekst staan de illustraties garant voor een verlangen te herlezen. Je ontdekt dan telkens wat nieuws, in woord en/of beeld, om van te genieten.

Een debuut om u tegen te zeggen.

Kunst met taart – Thé Tjong-Khing – Lannoo

Thé Tjong-Khing is reeds een halve eeuw een vaste waarde in de wereld van de illustratie en hij werd hiervoor al herhaaldelijk bekroond. We lieten ons door dit feit niet beïnvloeden, het gaat hem immers over het ingezonden werk. Maar dat was weerom o zo goed. Khing weet zijn oeuvre een blijvende frisheid te geven. Twee van de inzendingen die behoren tot de categorie kunstprentenboeken zijn van zijn hand. Er is het boek *Bosch – Het vreemde verhaal van Jeroen, zijn pet, zijn rugzak en de bal*, uitgegeven bij Leopold, en het voorliggende *Kunst met taart*. Beide hebben een eenvoudige centrale verhaallijn, die Khing maximaal uitbuit om speels, met een knipoog, een gelaagdheid te brengen. Ze geven blijk van technisch meesterschap en een buitengewoon knap evenwicht tussen het narratieve en het puur picturale. De lezer zelf wordt uitgenodigd tot vertellen en interpreteren, aanwijzen en benoemen. Het zijn kijk- en zoekboeken waarin de illustrator moeiteloos in dialoog lijkt te gaan met de beeldtaal van de inspirerende kunstenaars. Nergens komt het samenbrengen van inspiratiebron en eigen inbreng geforceerd over; Khing maakt zich de taal van een kunstenaar eigen en vertaalt en integreert naadloos zijn eigen hand.

De keuze om uiteindelijk *Kunst met taart* te nomineren, kwam er door de dynamiek van de verhaallijn doorheen het boek, die sterker nog misschien dan in *Bosch* de kwaliteiten van Khing als verteller toont. Je kan je ogen uitkijken op het gevarieerde kleurenpalet en de sterke, fantasievolle composities. Maar net zo goed volg je gespannen de verhaallijn van een wilde achtervolging uit de droom van het hoofdpersonage en leef je mee. Dit boek wordt gesmaakt door zowel kinderen van een brede leeftijdsgroep als volwassenen.

Thé Tjong Khing lijkt zich met een onverwoestbare jongensachtige branie te hebben geamuseerd.

Mama Medusa – Kitty Crowther – De Eenhoorn

In dit boek, oorspronkelijk uitgegeven bij Pastel, is Kitty Crowther zowel schrijver als illustrator. Ze is hierbij niet aan haar proefstuk toe. Menig ander illustrator met naam en faam waagde zich reeds aan deze dubbel, met wisselend succes. Vaak krijgt de vaardigheid in een van de disciplines de bovenhand. Dat is bij Crowther niet het geval: het samengaan lijkt vanzelfsprekend te zijn.

Mama Medusa gaat over liefde, loslaten, het zoeken naar een evenwicht, of hoe een ouder zich beschermend opstelt tegenover een kind. Deze bescherming krijgt in het boek een mooie authentieke metafoor.

Crowther kan als geen ander zonder ingrijpende stijlwisselingen of vormelijke wendingen in de boekarchitectuur een verhaallijn geloofwaardig in beeld brengen. Haar eenvoudig aandoende techniek beheerst ze volledig, het kleurenpalet is rijk maar eigen - de grafische signatuur onbetwistbaar de hare, maar nooit dominant tegenover de verhaallijn. Een boek dat boeit als kijkboek, leesboek of beide samen.

Ook Crowther pakt uit met een 2de kwaliteitsvolle publicatie in het genre kunstprentenboek: *Jan Toorop – Het lied van de tijd*, bij Leopold / Gemeentemuseum Den Haag, is een sterk staaltje van illustratiekunst waarbij Crowther de ziel van Toorop weet te vatten zonder verraad te plegen tegen haar eigen identiteit.

Uiteindelijk dient er een winnaar gekozen te worden.

Twee gevestigde waarden, twee illustratoren die een nieuwe generatie inluiden...

Kennen we de Boekenpauw toe aan de belofte, aan wat zonder meer nog een vervolg zal kennen en zo mogelijk nog groeien of is het een prijs die bevestigt wat we reeds weten, wat we reeds meermaals kregen, maar steeds met wat nieuws, de herkenning met dat net weer ietsje anders, de terugkerende glimlach voor al die pracht?

Er was de aarzeling. Boeken werden opnieuw ter hand genomen, hun kwaliteiten opgesomd. De genomineerden zijn allen waardige winnaars, maar elk jurylid voelde waar we op afstevenden. Het was enkel nog niet in termen van 'dé winnaar' uitgesproken.

De illustrator die de Boekenpauw 2016 wint, bezit de gave om een universeel thema uitermate authentiek te benaderen.

De winnaar weet een uniek, licht bevreedend samenspel van magie en realiteit te brengen, dat betovert en een bijna mythische sfeer creëert.

De winnaar is een verteller 'pur sang', die beeld en tekst in harmonie naast en met elkaar laat gedijen.

Het winnende boek weet te overtuigen met een grafisch metier dat niet roept, maar weloverwogen aanreikt en waar mogelijk naast de verhaallijn een verfijnd en bijzonder geestig extraatje toevoegt.

Een kleurenpalet dat een warme gloed in het boek brengt, de doordachte verwijzing naar één van de eerste levensvormen als metafoor voor de bedreigde Moeder Natuur? Het zo dubbele van het alledaagse in een niet-alledaags jasje, een juweel.

Het winnende boek Boekenpauw 2016 is ...

Mama Medusa – Kitty Crowther – De Eenhoorn

Antwerpen, 6 november 2016

De jury van de Boekenpauw bestond uit

Johan Devrome, Elke Duytschaever, Patrick Jordens, Tine Kuypers, Viki Van Iseghem en Christel Van Dyck (voorzitter)